

Andai Ernőné Kislányként Édesanyjával

Budapesti kép ez, 1919/1920 környékén készülhetett. Én vagyok rajta anyámmal. Két éves lehetek itt. A háború alatt édesapám mozgópostás volt -- úgy hívták azt, aki a vonattal jött-ment -- és hosszabb ideig megtelepedett Marosvásárhelyen. Én majdnem ott születtem. Végül aztán Kassán születtem meg 1918-ban. Háború volt és élelmiszerhiány, úgyhogy édesanyám hazament szülni a szüleihez. Én három és fél éves koromban orvul megtanultam olvasni, nem mondtam meg senkinek. Rengeteg mindenféle volt nálunk. Azok az újságok és folyóiratok, amiket nem vettek át az előfizetők, visszamentek a postára, így édesapám garmadával hozta haza a finom olvasnivalót.

Engem idegesített, hogy ezzel nem tudok mit kezdeni, úgyhogy amikor sétálni voltunk, kérdezgettem, mi milyen betű, és kezdtem szépen összerakni. Hozta apukám 'Az Est' nevű bulvárlapot, azt is olvastam elsőtől az utolsó betűig. Amikor négy és fél éves lehettem, mondtam, én tudok olvasni. 'Jó' -- mondták. 'De tényleg tudok olvasni. Bebizonyítsam??' 'Mutasd!' 'Ez Az Est.' 'Jó, hát tudod, hogy ez Az Est.' 'Igen??' -- mondtam én, és fellapoztam. 'Baltával feldarabolta vadházastársát.' Szüleim egymásra néztek, khm, mondták, aha. És erre eldugták 'Az Est'-et. Akkor a telefonkönyvet olvastam. Apám megsajnálta engem, azt mondta, 'Ne kínlódjál, én hozok neked könyvet, hogy olvassál'. És elhozta nekem Geréb Józseftől az 'Olümposz' című görög regéket. És én mint az őrült elkezdtem olvasni, és olvasok a mai napig. Apám az 'Orvosi Hetilap'-tól kezdve a 'Kertészek Lapja'-ig mindent hozott haza, volt ott irodalmi folyóirat, 'Múlt és Jövő' [zsidó folyóirat], 'Egyenlőség' [zsidó hetilap], 'Nyugat' [modern irodalmi lap]. A reggeli lap volt a 'Pesti Napló', ebéd után 'Az Est', és délután a 'Magyarország'. Azt is hozta haza. Anyám mindent a világon elolvasott a kertészeti szaklaptól az orvosiig, apám nem. Ő főleg a zsidó jellegű dolgokat olvasta el. Apám csak magyarul olvasott -- nem volt egy nagy nyelvtelenség --, és borzasztóan szerette a klasszikus jellegű dolgokat, az ógörögöt meg a latint. Ógörögöt tudott az iskolából. De olvasott német és magyar klasszikusokat is. Sajnos amikor 1925-ben kiderült, hogy édesanyám tüdőgyulladásából visszamaradt egy kis tébécés góc, akkor eladta a százkötetes Jókait. Anyám mindent olvasott, németül is. Dr. Langer Norbertnek kölcsönkönyvtára volt az Andrássy úton, oda voltunk beíratva, és onnan kölcsönöztük a könyveket. Édesapám vett is könyveket, de nem annyit, mint amennyit szeretett volna.